

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBOJNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POŠT. ŠEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN Mesečno — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN Mesečno (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 11. JUNIJA 1938

ŠTEV. 23.

Rdeči satan

Resnico, ki svet ureja, so odvrnili na stranski tir, na glavno progno pa so postavili razkrajajočo človeško modrost Marksa, Lenina, Stalina. Duha življenja zato v njih ni. In povsod ustvarjajo razsul. Sami sebi razdvojeni razdvajajo v družinah, v podjetjih, v društvih, v stanovih, v narodu, v človeštvu, ki ga končno brezduhovno nasilje stisne v enoto stiskane brezduhovne mase... Tako smo zapisali v zadnji številki »Slovenskega delavca«. Resnične besede, katere vsak dan življenje izpričuje.

Brez moralnih osnov, brez duhovnosti rastoči pokreti ne morejo drugače kot tako, da delavstvo, katerega so prišli reševati po Marksovm in Stalinovem programu, stisnejo, ga obdrže večno nezadovoljna in mu samo kažejo blodne ideale. Želja po popolni delavčevski položaja je samo toliko časa želja, dokler ta izpolnjena ni. Težnja po večni revoluciji, osnovi marksizma je mogoča le, če je delavstvo vedno nezadovoljno. Nujno je, da je potem ves socialistični ideal v zanikanju obstoječega, brez želje po resničnem delu za delavčevsko korist.

Zivljenje kaže le tako. Vsem našim bralcem je znana obupna borba delavstva v »Kopitarni« Mestinje. Kot en mož, kot ena družina so se borili v stavki za večji kos kruha, kateri jim je bil mačehovsko rezan. Borili so se za svetost delavčevega dostojanstva proti delodajalcu, ki je mislil, da je naše delavstvo le v vseh dolžnostih brez pravic. Noč in dan so vztrajali na svojem mestu, ležali na deskah v mrazu in dežju, kot frontniki, za priznanje najosnovnejših pravic, kakor tudi za priznanje svoje strokovne organizacije, pod katere okriljem so se borili.

Težka pa pravična je ta borba. Kdo bi upal med nje priti kot satan, da bi razdvojil njih enotnost in željo po zmagi uničil? Ne zasluži takšen, da bi se človek imenoval. Brez najprimitivnejših moralnih osnov bi bil. Toda kaj moremo reči šele, da bi to poskušal človek, ne sam, po lastnem načrtu, pač pa v službi nekega pokreta?

Zgodilo se je. Prišel je mož brez duha, član pokreta — brezduhovne marksistične organizacije — plačanec Moskve. Med naše fante in može, ki so stražili tovarno, se je priplazil v pozni večerni uri. Rahlo je tipal. Nič namerne niso razodevale njegove besede. Pogovor je teknel. Udrihati je pričel plačanec Moskve po naši strokovni organizaciji, nagovarjal delavce, naj stavko prekinemo in naj se organizirajo v rdeči organizaciji. Delavstvo pa je poslušalo. Njegove besede niso našle v srcih mestinjskega delavstva rodni tal. Pa je segel »rdeči satan« v žep in iz njega privlekel stotake. Bil je denar s krvavimi delavčevimi žulji prislužen — ali denar poslan iz Moskve za varanje našega delavstva. 500 dinarjev je bila cena za odkup ene delavske duše. Mesečna delavčeva plača je to. Koga ne bi zamnila, da bi mogel vsaj enkrat svojim otrokom odrezati boljši kos kruha? Toda med delavstvom ni bilo Jude Iškarijota. Pljunili so v satansko vabo, legli na trde deske in se z nezmanjšano voljo borili. Plačanec je izgubil. Alarmirano orožništvo ga je prihodnje jutro vklenilo v Rog Slatini.

To je en primer, ki ni edini. Stotine in stotine jih je, ki vsak od njih kaže, kako podlo je delo marksističnih strokovnih organizacij, kako zlagani so njihovi ideali. Tem idealom enako je orodje: laž, zavist, intriganje, grožnje, podkupovanje, vse v službi edinemu marksističnemu idealu, diktaturi duha, v vseh odtenkih in vseh poljih, ki je vodena iz možganske centrale par oseb, ki za voditeljstvo nimajo nobene drugega izpričevala, kot tega, da so znali biti predrzni, pa če je to tudi stalo kri tiste, ki so se jim na poti upirali.

Vse to zločinsko početje nas podžiga k smotrenemu žilavemu delu, da otmemo iz rok marksizma slehernega delavca, ki bi mogel služiti za lestvin klin, po katerem bi mogli priti rdeči generali do oblasti.

Borimo se z resnico za resnico

Za nami leži drugi občni zbor, ki je naši javnosti pokazal, da postajamo odločujoči v boju slovenskega delavstva za njegove stanovske pravice. Vsak dan postane bolj očitno, da naše delo ni vseč marsikomu, ki bi si rad lastil nekakšen monopol na delavske pravice. Ne utegne več molče iti preko nas, ker smo mu postali trn v peti, ki ga zbada ob vsakem koraku in mu onemogoča sprehajanje po njegovih starih izvoženih tirih. Zato se zateka k edinemu sredstvu, ki mu je na razpolago: k laži in obrekovanju.

Tako je in tudi drugače biti ne more, kajti vsak bojovník se pač poslužuje onega orožja, ki mu najbolj pristoja, v katerem je najbolj izvržen in s katerim misli najlažje priti do zaželjenega uspeha.

Mi razlikujemo dve vrsti orožja: pošteno in nepošteno. Združili smo se ravno radi tega, ker odklanjamo nepošteno orožje kot nečastno in se borimo in se tudi bomo v bodočnosti borili tako, kakor je edino dostojno slovenskega delavca. Borimo se z resnico za resnico in pravico, ker na njih slonijo naša načela in ker vemo, da edino s temi načeli lahko zmagamo.

Besen lajež se dviga proti nam — raznobarven in raznoglasen. Razne barve in glasovi se skušajo medsebojno spopolniti in ustvarjati mešani zbor, pri tem pa pozabljajo, da mačja godba ni narodna pesem. Toda to jim je končno vseeno, ker mislijo, čeprav njihova godba ni toliko lepa, jo bodo slovenski delavci vseeno poslušali, samo da je dosti glasna. Vendar se motijo, kajti slovenski delavec je te godbe sit, predvsem razredno-bojne. Sit je tudi monopoliziranja in trgovanja z njegovimi interesi s strani onih, katerih fraz in obljub že poslušajo skozi desetletja, ker so te fraze pomagale ne njemu do boljše bodočnosti, temveč do boljše sedanjosti in onim, ki so jih vprav zato propagirali.

Novopečena slovenska ljudska frontaška fraza

Kongres rdeče strokovne komisije se je prav pošteno spodtaknil ob nas. Kakor poročila JNSarska ljudskofrontaška »Sobotka«, je vladalo na tem kongresu nekakšno vidno stremljenje za združitve vseh delavskih sil k enotnemu odporu proti reakciji, ki je baje z dneva v dan ostrejša...

Čudna je ta reakcija! Mi razumemo pod reakcijo v splošnem ukrepe nekega režima, ki gredo za tem, da zožuje ali ukine pravice delavstva in socialno zakonodajo sploh. Vendar o tem pod sedanja kr. vlad. ne more biti govora, ker uredba o minimalnih mezdah, uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev itd. menda dovolj jasno izpričujejo neosnovanost takega blebetanja, ki je skoziinskozi tendenciozno. Mi vidimo odpor delodajalcev, ki je naperjen proti izvajanju socialne zakonodaje. Zato se borimo za zakonite pravice delavstva in ne dopuščamo, da bi v tovarnah vladale nezdrave razmere in radi tega mečejo podjetja naše delavce na cesto.

Vendar vse to naši rdeči sodrugi ne vidijo, oz. nočejo videti. Po vsem njihovem govorjenju izgleda, da vidijo v naši strokovni organizaciji nekakšno reakcijo in skušajo združiti razne sile proti rastoči moči Zveze združenih delavcev, ker se bojijo, da jim lahko odklenka, ako mi vidimo slovensko delavstvo v boju za njegove stanovske pravice ter bi se njihova razrednobojna načela morala prijaviti na borzi brezposelnih načel. Zanimivo je tudi dejstvo, da se sedaj upajo kričati proti

Iz duhovnih tal katolištva rastoči skupno z Jugoslovansko delavsko zvezo, gre naša težnja za tem, da nenarodni in nesocialni marksistični pokret zatremo, da bo moglo slovensko in jugoslovansko delavstvo postati enkrat odločujoče v našem narodnem in socialnem življenju.

SOS - Rešite nas!

neki izmišljeni reakciji, a ko je bila, so lepo molčali in zobali njen oves.

Ali bodo šli rdečemu vozu kolesa mazati?

Naglašajo odločnost in pripravljenost za skupen nastop z ostalimi delavskimi strokovnimi organizacijami, ki sicer ne slone na razrednih načelih, a so pripravljene skupno braniti priborjene pravice delavskega razreda. Dobrodošli so jim torej vsi, ki bi se dali vpreči v voz mednarodnega marksizma, oni bi pa kot privilegirani kočijaži držali vajeti v svojih rokah in z bičem ošvrknili tistega, ki ne trobi v njihov razredni rog in s tem preostane kar avtomatičen sovražnik delavskih interesov in plačanec kapitala. Blagor onim, ki so željni te časti igrati rdečo priprago, morda vedo zakaj, ali pa tudi ne. Mi se vsekakor odrekamo raznih razrednih časti, ker se borimo za stanovske pravice našega slovenskega delavstva in ne za skrahirane razredne pravice mednarodnega proletariata. Znano nam je, kaj razume marksizem pod pravico delavskega razreda. Nočemo govoriti o politični pravici, ki se imenuje diktatura proletariata, temveč ker gre za strokovni pokret, le o rdeči ekonomski pravici. Po samem Marksu obstoja ta ekonomska pravica v zmanjšanju stopnje ničvrednosti kapitala na ničlo, kar pomeni prehod v socializem na ekonomskem polju. Vsdled totalitarnosti marksističnega nauka mora temu slediti oz. se paralelno uveljaviti rdeča politična oblast. Odklanjamo oboje skupaj in vsako zase, ker vemo, da socializem še ni osrečil noben narod in tudi našega ne bo. Vemo tudi, da materialistična načela marksizma napravijo sožitje s človekom neznosno, ker ga ponižajo na stopnjo živali. Kot katoličani se borimo za uveljavljanje krščanskih načel na socialnem polju, za socialne pravice delavstva.

Jasni se ... ZZZD velik poklon

Sicer nam je itak jasno, da v ta skupen nastop nismo vabljeni, temveč je ta skupen nastop baš naperjen proti nam. So drugi so namreč: »ožigosali postavljani nekaterih takozvanih strokovnih organizacij od zgoraj, ki jih delavstvo noče, ki še do danes kljub terorju, ki ga vrše nad delavstvom, in demagoškimi frazami niso mogle prodreti v delavske množice.«

Seveda sta s takimi neresničnimi tezami, ki morejo priti le iz rdečih možganov, mišljeni ZZZD in Jugoras. Kako teh dveh delavstvo noče in kako niso mogle prodreti v delavske množice, menda dovolj dokazujeta občni zbor ZZZD in kongres Jugorasa v Belgradu.

Kar se tiče postavljanja od zgoraj, bi radi vedeli, kdo je bil postavljen nekoč od zgoraj od reakcionarnega režima kot zakupnik delavskih interesov. Nismo to bili ne mi, niti Jugoras, ker nas takrat ni bilo. Glede terorja, ki ga baje vršimo nad delavstvom, bi radi slišali kaj bolj konkretnega mesto izmišljenih fraz. Iz izkušnje vemo, da terorizirajo delavstvo ravno tisti, ki najglasneje vpijejo proti terorju; zanje je vse teror, kar jim ne gre v račun, toda če oni šikanirajo drugače mislečega delavca, je to kajpada le razredno — sodružno.

Še odločneje zahtevamo

Mi zahtevamo preosnovno v Delavski zbornici, ker nočemo dopustiti, da gospodarijo s slovenskim delavstvom, katerega po mišljenju je naša večina. To jim seveda ne gre v račun, zato smo jim trn v peti in zato se zatekajo rdeči sodrugi k bratcem in sestricam, k izmišljotinam, da hočemo dobiti socialne ustanove kar z dekreti. Te dekrete, marveč volitve želimo, da dobi delavstvo priliko povedati svoje mnenje!

Cerkev obsoja

Onstran Karavank hoče ustvariti narodni socializem nov rod zgrajen na narodnosocialističnih kulturnih, verskih in socialnih temeljih. Duhu nemškega naroda, ki je bil s svetovno vojno strt hoče hitlerizem vrniti njegovo samozavest z ugotovitvijo, da je nemška rasa tista, ki je najboljša in kot taka poklicana, da vlada v svetu. Nemce raztresene po vsem svetu, saj jih je v mejah velike Nemčije 65%, izven njenih meja pa še 35%, pa naj poveže mit krvi.

V osnovah je nemški narodni socializem zgrešen. Cerkev je obsodila nekatere zmote narodnega socializma v pismo. »Mit brennender Sorge«, zadnjikrat pa je pred tedni v svojem pismu papež obsodil rasizem, ki je s svojim sovražstvom do krščanskih nraavnih osnov postal malovreden brezbožnemu komunizmu.

Papežovo pismo

Proti velikim zablodam in sovražstvu do resnice je zopet zadonel z nepremagljivo Petrove skale glas papeža. V obliki pisma na sveto kongregacijo za seminarje in univerze je papež poslal vsem katoliškim univerzam in seminarijem okrožnico, nekak nov »Syllabus«, kjer obsoja zmote rasizma.

Seznam rasističnih zmot

1. Človeške rase se po svojem naravnem in nespremenljivem značaju tako razlikujejo, da je najnižja človeška rasa od najvišje bolj oddaljena, kakor od najvišje živalske vrste.

2. Treba je z vsemi sredstvi ohranjati in gojiti moč rase in čistost krvi. Vse, kar vodi k temu cilju, je že samo po sebi pošteno in dovoljeno.

3. Iz krvi, ki je sedež rasne svojiskosti potekajo kakor iz svojega glavnega počela vse umske in nraavne lastnosti človeka.

4. Bistveni namen vzgoje je, razvijati svojiski značaj rase in navdušiti duhove z gorečo ljubeznijo do lastne rase kot najvišje vrednote.

5. Vera je podrejena zakonu rase ter se mu mora prilagoditi.

6. Prvo počelo in najvišje načelo vsega pravnega reda je rasni nagon.

7. Biva le Kozmos ali Vesoljstvo, ki je živo bitje; vse stvari, ne izvezmi človeka, so le različne oblike živega Vesoljstva, kot se javljajo v teku časa.

8. Vsak človek biva le po Državi in za Državo; vse njegove pravice izvirajo le iz milosti Države.

Kongregacija je zbirko teh zmot poslala vsem katoliškim univerzam in seminarijem z naročilom, da branijo resnico in zajeziijo širjenje rasizma. Zmota je toliko bolj nevarna, ker hoče veljati kot plod znanosti. Profesorji naj torej — pravi okrožnica — uporabijo vsa sredstva, ki jih nudijo biologija, zgodovina, filozofija in pravo, da zavračajo ta lažizanstveni nauk in zmoto. — Postalni smo Slovenci sosedje velike Nemčije. Ne smemo spati, pač pa moramo imeti do duha novega sosedna na severu popolnoma opredeljeno stališče, ki ga vedno prav kaže naša najboljša učiteljica Cerkev.

Oče Kazimir

Ne bi bili delavski pokret, predvsem ne slovensko-narodni, če bi šli molče mimo jubileja delavca med delavci, očeta Kazimirja.

Oče Kazimir Zakrajšek, iz reda Frančiškanov je kot nosilec krstnega imena Ignacij-Gorečnik pokazal nam vsem v svojem delu visok vzor za vse dobro gorečega moža. Ta njegov ogenj, v katerem je želel izživeti se za drugega, ga je še mladega kateheta izabil iz mirnega Kamnika v objubljeni deželo našega naroda — v Ameriko.

Tam v daljni Ameriki se pravzaprav začel njegovo veliko samostojno narodno in versko udejstvovanje. Po prilikah razmer vržen v vrtnice življenja našega izseljeniškega delavstva je tam z bridkoto ljubečega srca spoznal velike hibe in napake, ki jih je zakrivila domovina in je pomagal in storil, kar je storiti mogel, da bi jih popravi.

Njegovo ime je danes neločljivo združeno s skrbjo za naše narodno izseljenstvo, ki kaže svetleupe za lepšo bodočnost v naši narodno izseljeniški organizaciji Rafaelovi družbi.

Če ne bi mimo tega storil ničesar drugega, bi bili kot delavci delavcu za delavstvo dolžni našo globoko hvaležnost. Varval mu je v daljni tujini njegovo poštenje, varval vero in zvestobo, varval čast človeka-delavca.

Ko se polni hvaležnosti spominjamo njegovega 60 letnega jubileja, prinašamo svojim članom in prijateljem-čitateljem po »Slovincu« kratko sliko njegovega plodnosnega življenja:

Dne 31. maja je poteklo 60 let, odkar se je na robu prostranega ljubljanskega Barja v prijaznih Preserjah rodil p. Kazimir Zakrajšek. Pri krstu so ga krstili za Ignacija, gotovo niti od daleč sluteči, kako primerno in upravičeno ime so mu izbrali. Danes — po 60 letih — pa vemo, kako je gorel od ognja in v neme za blagor in srečo v skrbi in odgovornosti mu izročena ljudstva. V začetku septembra 1897 je vstopil v red manjših bratov in bil 14. julija 1902 posvečen v mašnika. Po posvetitvi je kot katehet na osnovni šoli v Kamniku nastopil svojo prvo službo. Njegova nenavadna delavnost in gorečnost je kaj hitro vzbudila pozornost njegovih ožjih rojakov, ki so ga zvabili v Ameriko. Svoje mlado izseljensko delovanje je začel v Clevelandu, kjer se je lotil organizacije nove župnije Zalogstne Matere božje, ki je pa zaradi nepredvidenih zaprek in težkoč ni mogel izvesti. V avgustu 1907 je bil premeščen za župnika v Loraino (Ohio), kjer je

ostal komaj do marca 1908. To leto se mu je namreč nudilo mesto izseljenskega misijonarja na Ellis Islandu, N. Y., obenem s kuratno službo slovenskih izseljencev v New Yorku. Na tem »otoku solza« šele je imel naš slavjenec priliko od blizu gledati trpljenje in bridka razočaranja naših rojakov. Iz te potrebe se mu je porodila misel na ustanovitev »Rafaelove družbe« z družbenim glasilom »Ave Maria«, ki jo je tudi izvedel v letih 1908-9. Tako je postal ameriškim Slovincem čezdalje bolj tudi tiskovni apostol v najčistejšem pomenu besede. Brezversko časopisje je posebno po gozdovnih »kempah« West Virginije in premogovnih središčih Pennsylvanije, Illinois in drugod naše izseljence moralno tako izpričalo. Listu »Ave Maria« se je že po štirih letih pridružil kolegar, sprva po obliki in obsegu sicer bolj skromen, a kmalu zadosti obširen. Za politično zdravo in pravo usmerjenosti naših izseljencev pa naj bi skrbela predvsem »Sloga«, izhajajoča spočetka v Clevelandu, O. Da tudi na otroke ni pozabil, je pri tako skrbnem možu umljivo samo ob sebi, in zanje je poskrbel z izdajanjem lista »Mala Ave Maria«.

Ko se je v začetku leta 1919 preselil na župnijo Sv. Stefana v Chicago, so mu po nekaj mesecih sledili tudi listi in tiskarna. Iz nadaljnega razvoja katoliškega političnega tiska ameriških Slovincsev se je 1920 izcimila »Edinost«, ki je izhajala prvotno dvakrat na mesec, dokler se ni iz nje razvil sedanja katoliški dnevnik »Amerikanski Slovinc«. Še isto leto je začel izhajati drugi nabožni mesečnik »Glasnik presv. Srca Jezusovega«, leta 1924 pa še angleški mesečnik »St. Francis Magazine«, dočim je za Slovake poskrbel s »Listy sv. Frantýška«. Poleg neumornega sodelovanja pri vseh naštetih časopisih si je naš jubilat našel še časa za pisanje raznih nabožnih knjig, versko obrambnih brošuric in celo na leposlovnem področju ga srečamo v izdajanju poljudnih ljudskih iger.

Po vsem tem delu predstavlja oče Zakrajšek v življenju ameriških Slovincsev pojav, s katerim se začena pri njih nova doba kulturnega življenja.

Nič manj kot v tiskani besedi je bil p. Kazimir goreč in velik tudi v živi, govorni besedi. Ob svojem srebrnem jubileju je že mogel pokazati na lepo število 249 slovenskih in slovaških misijonov.

Tudi na svoje rojake v domovini ni pozabil, ko se je med svetovno vojno, doma še v slunjah, daleč preko morja pa že v živi istini kovala in ustvarjala usoda in bodočnost slovenskega naroda v svobodni jugoslovanski državi, slovenskim rojakom v Ameriki pa je v Lemontu postavil ameriško Brezje, kamor je na ta način simbolično prestavil najlepši in najdražji bisser domače zemlje.

Ko se je za narod tako zaslužni mož vrnil v domovino, bi kdo menil, da se bo zaprl v samostanske zidove, da se tam odpočije od svojih obilnih življenjskih naporov. Toda božja Previdnost mu še ni odmerila pokoja, marveč ga je poklicala k izvedbi še velikega dela, k ustanovitvi in organizaciji nove župnije sv. Cirila in Metod za Bežigradom. Žal, da se tu ne moremo spuščati v potankosti njegovega neprestanega snovanja in ustvarjanja, pa saj ga imamo kakor na dlani in delavca v vinogradu Gospodovem vsega dobrohotno se nasmihajočega, živahnega ter od teže in skrbi življenja neutrudljivega vsak dan pred seboj, celega o. Kazimirja.

Očetu Kazimiru želimo za njegov jubilej tudi mi, da bi Bog blagoslovil njegovo žetev in ji dal bogato rast — očetu Kazimiru v veselje in plačilo, narodu in njegovemu delavskemu stanu v zdravje in v radost.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(28) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Odbor dvanajstih je energično protestiral proti vmešavanju Sovjetov. Ukaz I. je deloma nadomestil ukaz II. z dolgo razlago, da se mora vojaštvo pokoravati oficirjem in šele pozneje si bodo posamezne čete izbrale svoje oficirje. Vsebinsa in ton tega ukaza pa je še vedno izpričeval sovlado delavsko-vojaškega sovjeta.

Da končno pomeče s sovjeti, si je duma postavila meščansko vlado. Borba med obema pa se je tako le še bolj zaostрила.

5. Meščanska revolucionarna vlada Lvova.

15. marca ob desetih dopoldne so bila objavljena imena prvega revolucionarkega kabineta. Ministrski predsednik in minister notranjih poslov knez Lwov, zunanji minister Miljukov, za vojsko Gučkov, za finance Tereščenko, za poljedelstvo Singarijev, za prosveto Manujlov, za trgovino Kanolov, za promet Nekrasov, da

lje L. Lwov, Godnev in končno prosvetni justični minister Kerenski, edini zastopnik Sovjetov, ki pa je le z največjo težavo dosegel vstop v to konservativno vlado.

Po daljšem posvetu je nova vlada proglašila svoj program: »Vlada bo zastopala sledišča temeljna načela: Izvedla bo popolno amnestijo vseh političnih in verskih prestopkov, svobodo zborovanja tiska in govora ter odpravo stanovskih in konfesijskih omejevanj. Pripravila bo konstitucionalno zbornico in nadomestila policijo z milico. Uvedla bo volitve v krajevne samouprave. Odpravila bo vse omejitve meščanskih pravic vojaštvu. Vojni položaj se po možnosti ne podaljša.

Sovjeti pa so tudi hoteli vladati in v dokaz svoje eksistenčne upravičenosti so objavili proglas: Pozdravljamo ukrepe nove vlade, s katero bomo sodelovali. Anarhijo in nediscipliniranost bomo pobijali. Skupen nastop moštva in oficirjev, ki naj prepreči morebitno intervencijo proti revoluciji, je nujno potreben.

Zmerne besede so to bile, žal da ni dolgo pri tem ostalo. V vladi sami je nastalo ostro trenje. Miljukov in še nekateri so

Delo se obeta

(KONGRES ZA CESTE)

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. in kneza namestnika Pavla se je vršil za binškošne praznike v Ljubljani vsedrjavni kongres za ceste, kateremu je poslal voditelj Slovincsev, minister dr. A. Korošec brzobjavni pozdrav.

V Ljubljano sta prispela ministrski predsednik dr. M. Stojadinović, gradbeni minister dr. Stošević in prometni minister dr. Spaho, ki so bili na kolodvoru sprejeti od zastopnikov oblasti in združenj, med njimi tudi zastopniki ZZD, ter navdušeno pozdravljeni od naše mladine. Ugledne osebnosti so si nato ogledale ljubljanski velesojem, katerega je prejšnji dan otvoril minister dr. Krek.

Kongres za ceste je zasedal v Trgovskem domu in so svečani seji na binškošno nedeljo prisostvovali g. min. predsednik Stojadinović, minister Stošević in številne druge ugledne osebnosti. Predsedoval mu je predsednik društva za ceste vpok. minister Milosavljevič.

Iz poročila gradbenega ministra je razvidno, da se pri nas do leta 1935 za ceste ni nič storilo, vsled česar se nahajajo v zelo zanemarjenem stanju. Šele zadnja tri leta, odkar vodi državo sedanja kralj. vlada, se je začelo z delom in bo koncem leta 1938 skončan prvih tisoč kilometrov cest. Vendar kralj. vlada s tem ne bo odnehala, temveč je že zasigurala dve milijardi dinarjev za ceste in bo v nadaljnih

letih vso državo prepredla z mrežo dobrih in modernih cest, kakršne imajo druge kulturne države v Evropi. Tako se bo naša država znatno dvignila, delavstvo pa bo dobilo zaslužka. Glavne ceste bodo tekle:

1. Logatec drž. meja — Ljubljana — Zagreb — Beograd.
2. Ljubljana — Maribor — Št. Ilj.
3. Ljubljana — Sušak — in ob morju po vsej obali Jadr. morja.
4. Zagreb — Varaždin — madžarska meja.
5. Zagreb — Koprivnica — drž. meja.
6. Zagreb — Sušak.
7. Zagreb — Banjaluka — Sarajevo.
8. Subotica — Novi Sad — Beograd — Niš — bolgarska meja.
9. Beograd — romunska meja.
10. Beograd — ob Donavi do Prahova.
11. Beograd — Sarajevo — Dubrovnik.
12. Niš — Skoplje — grška meja.
13. Skoplje — Cetinje — Dubrovnik in še mnogo drugih.

Delovni program je bil sprejet z velikim navdušenjem. Veselo ga bo pred vsem naše delavstvo, saj se mu obetajo časi dela, ki ga nobena druga vlada pred sedanjo ni izvrševala v toliki meri. Pred pozitivnim delom sedanje vlade bi morale utihniti vsemogoče demagoške fraze raznih klikarjev in njihovega časopisja. Delavstvo pa hoče dejanj in te danes ima.

NEKAJ IZ ČEŠKOSLOVAŠKE

Češkoslovaško vprašanje je danes aktualen problem Evrope, zato prinašamo o njej nekoliko podatkov.

Po narodnosti so: Čehoslovaki 9.756.604 140.500 km². Na obdelana polja odpade 58.550 km²; travnike: 12.684 km²; vrtove: 1.027 km²; vinograde: 251 km²; pašnike: 10.660 km²; z vrbami nasejano ozemlje: 93 km²; ribnike: 465 km²; gozdove: 48.875 km²; močvirje: 857 km²; parki in nasadi: 359 km² neraziskovano površino: 1.389 km².

Češkoslovaška šteje danes okoli 15 milijonov prebivalcev in sicer okoli 7.200.000 moških in 7.600.000 ženskih.

Administrativno se deli:

1. Češka 52.062 km² z 7.109.376 prebivalcev, glavno mesto je Praga; 2. Slovaška 49.021 km² z 3.329.793 prebivalcev, glavno mesto je Bratislava; 3. Moravsko-

Zaposleni v:	samostojni	uradniki	nastavljeni	delavci	učenci	Skupno
Poljedelstvo, gozdarstvo in ribarstvo	887.0	12.3	23.1	741.1	2.8	1.556.8
Industrija in obrt	312.0	118.2	117.1	1770.0	184.0	2.501.3
Trgovina in promet	225.1	141.7	249.1	158.3	30.5	804.7
Javna služba, prosti poklici in vojaščina	29.1	202.9	98.2	24.7	1.8	356.7
Domače in osebne službe	13.6	0.2	1.3	104.4	13.3	132.8
Ostali poklici	4.8	—	0.4	100.1	—	105.8
Skupaj	1.471.6	475.3	489.2	2.899.6	232.4	5.568.1

Kakor je iz gornje tabele razvidno ima Čehoslovaška država preko 3.000.000 delavcev če se vštejejo tudi učenci, ki bodo takorekč jutrašnji delavci.

Čehoslovaška država ima kot naša država parlament in senat. Parlament je bil izvoljen leta 1935 in sicer za dobo 6 let. Število poslancev je 304. Najmočnejše zastopana stranka v parlamentu je 1) Kmetijska stranka (Kmečka republikanska stranka), ki šteje 45 poslancev; 2) Katoliška stranka 42 in to Čehoslovaški katoliki 22 poslancev in slovaški katoliki — Hlinkova stranka 20 poslancev; 3) Čehoslovaški socialni demokrati 38 poslan-

cev; Čehoslovaški narodni socialisti 28 poslancev; Komunisti 30 poslancev; Čehoslovaško narodno edinstvo 17 poslancev; Čehoslovaška gospodarsko-trgovska stranka 17 poslancev; Nemški nacionalni demokrati 11 poslancev; Nemški kmetijski 5 poslancev; Nemški krščanski socialisti 6 poslancev, Sudetsko nemška stranka 44 poslancev, Madžarska nacionalna stranka 4 poslancev; Madžarski krščanski socialisti 9 poslancev; fašisti 6 poslancev. Senat je bil izvoljen leta 1935 in njegov mandat tudi traja 6 let. Skupno število senatorjev je 150.

stremeli po konstitucionalni monarhiji z velikim knezom Mihaelom kot carjem, medtem ko je Kerenski s svojimi tovariši ostal zagrizen republikanec.

Nikolaj II. se je prostovoljno odpovedal, da tako prepreči prelivanje krvi. Kakšno stališče pa je k temu važnemu vprašanju zavzel njegov brat Mihael?

Veliki knez je prebival v Petrogradu. Kerenski mu je telefonično naznanil obisk nekaterih ministrov. 16. marca ob 10. uri dopoldne so se Lwov, Kerenski, Miljukov in Radzjankov v avtu odpeljali k velikemu knezu. Sprejem je bil prisrčen. Razgovor je trajal nad eno uro, ko sta se neopričakovano najavila Gučkov in Sulgin, ki sta prihajala od poseta pri Nikolaju II. Miljukov in Gučko sta bila za krono, vsi drugi pa so se temu upirali. Po kratkem pomenku z Lwovom in Rodzjankom je podal Mihael tole pisemno izjavo: »Težko breme mi je moj brat naložil. Odločil sem se, najvišjo oblast le tedaj prevzamem, če je to volja narodova, ki je v danem položaju edino upravičen, po svojih zastopnikih v konstitucionalni zbornici določiti in sklepati o vladni obliki in temeljnih zakonih.

S tem, da prosim božjega blagoslova, prosim tudi državljane, da se pokoravajo provizorni vladi.« Vsi navzoči so obmolknili. Le Kerenski je navdušeno vzkliknil: »Vaša visokost, plemenit človek ste. Zgodovina bo vaše ravnanje visoko cenila, patrijotično je in dokazuje vašo domovinsko ljubezen.«

Ta proglas je bil takoj objavljen. Nova vlada je imela torej polno moč. Takoj je šla na delo, da odpravi zadnje ostanke carističnega režima, demokratični republiki vdahne življenja, da onemogoči boljše življenjske razmere, vojno pa nadaljuje do zmagovitega konca.

Na prvi vladni seji je min. predsednik Lwov prečital mnoge brzobjavke. Caristične upravne uradnike od vaškega policista pa do mogočnega gubernatorja, vse so zamenjali z republikanci. Sledile so še važne reforme: Ustanovitve komisij in sicer za proučevanje razdelitve zemlje, volitve v zakonodajno zbornico, za petrogradsko delavstvo uvedba osemurnega delavnika, samostojnost Poljske, avtonomija Finske, reorganizacija preskrbe za živili, odprava sibirskoga prognanstva in smrtni kazni itd. itd. (Dalje prihodnjic.)

Z delavskih bojišč

Jesenice

Važen posvet odborov krajevnih organizacij ZZD, jeseniškega okrožja.

V nedeljo 29. V. 38. dopoldne so se v Krekovem domu na Jesenicah sestali h skupnemu posvetu člani odborov podružnic, ki spadajo v območje jeseniškega okrožja. V kovinarski stroki so se zadnje čase dogodile in se zlasti za nas, ki smo zaposleni pri KID, dogajajo važne stvari, ki so zahtevale skupnega posveta predstavnikov delavstva organiziranega v ZZD. Še večjo pomembnost temu posvetu pa je dala navzočnost predsednika centrale tov. Prežljaja, ki je na željo vseh tudi prevzel predsedstvo seje. Poleg lokalnih aktualnih zadev, ki tičejo naše člane in organizacijo kot tako, je ta krožna seja kovinarjev pretresla položaj delavstva v splošnem. Poročila, ki so bila podana nas samo potrjujejo, da delamo prav. Odločnost s katero smo se Jesenicam legitimirali bomo nadaljevali. Odigrani dogodki nas učijo, da moramo biti previdni na vse strani. Nočemo in tudi ne bomo dopustili, da bi se naše delavstvo omadeževalo. Povsod, kjer bomo to zasledili bomo protestirali in zahtevali popravke. Zahtevamo zase le popolno enakopravnost. Vemo in se živo zavedamo, da ima naša ZZD bodočnost baš v svojem jasnem programu, ki ga praktično dnevno izvaja kadar se kje pokaže potreba. Slovensko delavstvo je v svoji dvajsetletni zgodovini v naši državi doživljalo težke preizkušnje, in mi samo to vemo, da moramo raznim kolebanjem napraviti konec, če hočemo ustvariti našemu slovenskemu delavskemu življenju odgovarjajočo življenjsko eksistenco. Vemo, da se nam stavljajo težke ovire od raznih strani na pot. Vemo pa tudi, da smo prestali porodne bolečine mlade organizacije in da nas danes ne ustavi nikaka ovira, ki se stavlja našim posameznikom ali naši skupni celoti. Ta nedeljska seja je dokazala, da postajamo močni, da imamo v sebi dovolj zdravja in moči, da bomo svoj program tudi praktično izvedli. Delavstvo zaposleno v KID nas bo v našem delu lahko dnevno nadzorovalo in bo imelo priliko ugotoviti, da je naše gledanje na sedanje razmere, ki nas vse ubijajo in nam jemljejo moči do skupnega enotnega nastopa treba v našem lastnem interesu napraviti konec. Izigravanja med organizacijami in katerem trpi škodo samo delavstvo mora nadomestiti enoten nastop delavstva z enotno močno brezkompromisno in odločno delavsko strokovno organizacijo. Hočemo in je to bistven del našega programa, da ima slovenski delavec svoje gospodarske razmere ustaljene tako, da v svojem prostem času preživlja v krogu svojih otrok mirno družinsko življenje brez tistih muč-

nih skrbi, ki tarejo danes vse delavstvo z malimi izjemami, kako bo razporedil v zdatke svoj premajhni zaslužek, da bo kril potrebe.

Tovariši in prijatelji! Težka je naloga, ki smo si jo nadeli. Ze v dosedanjem delu smo lahko ugotovili, da smo premostili in šli preko vsega samo vsled svoje povezanosti. Prav na vseh, ki smo organizirani v podružnicah našega okrožja mora ležati odgovornost našega dela v prihodnje. Vsak na svojem položaju in mestu mora vršiti svojo dolžnost. Bodočnost si kujemo in bo naša taka, kakršno si bomo znali priboriti s svojim neumornim delom v naši delavski organizaciji.

Murska Sobota

Ze dolgo se nismo oglašili v »Slovenskem delavcu« tako, da je izgledalo, da smo že popolnoma zaspali, da nič več ne delamo, da ne mislimo na zboljšanje našega položaja, ki je tako težak za naše člane v Soboti. Toda temu ni tako; saj vemo, da ravno tisti zelo malo napravi, ki dosti govori, da so vsi njegovi uspehi le v besedah, a v dejanjih jih pa ni. Naše delo je molčeče. Pa ne zato, ker ni veliko, ker ni obsežno, ampak zato, ker so borbe voditeljev naše podružnice zelo velike, ker so njihove skrbi za članstvo občutne. Pa zakaj to? Zato, ker naši delavci, posebno pa delavke, ne znajo in nočejo skupno nastopiti v borbi za svoje pravice. Ne znajo se živeti v delo in dosegljive organizacijske uspehe, ki so lahki, če je organizacija močna, če je njeno članstvo zavedno. Pozivamo torej vse naše članstvo, da se že enkrat dvigne iz teme pomislekov: Kaj bi? Pričakujemo že enkrat od vas večje zavedenosti in vztrajnosti v značajnih težavah, ker začetek je bil povsod težak, pa če bi bili še tako složni in enotni. Kdor noče sam sebi pomagati, kdor noče pravic, ki mu po zakonu pripadajo, kdor noče po pravični poti izboljšati svoj delavski položaj, ta ni vreden, da živi ob organizacijski zavedenosti ostalega članstva.

In naši delodajalci! Dobro vedo, koga imajo v svojih obratih; dobro vedo, da imajo podrejene delavce, ki so »omamljeni«, že pri dobri besedi svojega gospodarja, ki bi šli za njega v ognjene plamene, če jim le za dinarček milostno zviša dnevno. Oni vedo, da je to gmajna, ki je zadovoljna z vsem, kar se ji nudi, da je to ljudstvo navajeno živeti v tem položaju in da nekateri celo ne bi želeli izboljšanja.

Delavci! Ali veste, da je tudi vas Bog ustvaril po svoji podobi? Ali veste, da imate vi ravno tako pravico, če že ne udobnega, pa vsaj človeku dostojnega življenja, kakor ga ima vaš delodajalec, kateremu spravljate bogastva, sebi pa nakopavate boleznine — tudi neozdravljive? Ali

veste, da je po zakonu predviden samo 8 urni delavnik, kar se pa čez dela, pa se mora plačati 50% višje? Ali pozna vaš gospodar zakon o minimalnih mezdah, ali kolika je najmanjša plača pri osem, oziroma deseturnem delu? Da-li se po tem ravna? Vi se zato ne brigate, se za to ne zanimate; dela pa to vaša organizacija, ki vas opozarja na zavednost, ki vas vabi, da vstopite v njeno okrilje. Rečemo vam, da ni izboljšanja za vas, dokler ne boste včlanjeni v močnejšo organizacijo, ni izboljšanja za vas, dokler si ga ne boste sami priborili potom društva, ki bo zastavilo vse svoje sile in moči, da vam izboljša položaj. Saj so oblasti, ki se bodo potem naše intervencije pobrigala za vas.

Člani! Bodite zavedeni, vztrajni ter pridobivate novih, da nas bo čim več, ker le v skupnosti je moč!

Kranj

Dne 29. maja se je vršil pri nas v dvorani Ljudskega doma članski sestanek ZZD. Proti pričakovanju je bila udeležba članov nad vse obilna. To se vidi kako pokažejo katoliški delavci svoje prepričanje.

Ob 9. uri otvoril tov. predsednik Megla sestanek ter pozdravi zastopnika centrale in vse navzoče. Nato poda besedo tovarišu zastopniku.

Razložil nam je vsa pereča vprašanja v načelnem in praktičnem pogledu. Po končanem govoru zastopnika centrale, se je oglašil k besedi tudi neki član JSZ, ki navezadnje ni vedel, kaj je hotel in po kaj je prišel. Zastopnik centrale in naš duhovni vodja g. Vovk, sta mu hotela odgovoriti na očitke, ki jih je vrgel na našo organizacijo in na »Gorenjca«, pa je možakar brž pobral šila in kopita ter izginil iz dvorane.

Po debati je zaključil sestanek tovariš predsednik in je pozval vse na delo, korajžno, neustrašeno in trezno. Ne iščite sebe in svoje časti, ampak napredek in procvit naše ZZD. To vam bodi glavni cilj! Bodite apostoli naše strokovne organizacije, pokažite, da ste borci naše ideje. Ne ustrašite se ničesar, tudi najhujšega ne, samo vztrajajte, ker le potem bo naša zmagala zagotovljena. Nasprotnikom povejte, da se jih ne bojimo in da gremo mimo vseh barikad, ki nam jih postavljajo. Naloga in dolžnost vsakega posameznika je, da začne vneta vršiti propagando za našo ZZD.

Pojdite med neorganizirane delavce, kakor tudi med one, ki so v zmoti in so tako preslepljeni, da ne vedo, kje je njih pravo mesto. Poučite jih glede naše strokovne organizacije.

Dragi tovariši in tovarišice! V bratski slogi in z neustrašenim delom bomo izvajali zmago. — Bog živi!

Velenje

Spomenica, poslana kr. banski upravi v Ljubljani.

V dnevnem časopisju je bilo v zadnjih dneh objavljeno, da je banovina oziroma KDE, sklenila pogodbo s TPD v zadevi oddaje toka iz nove elektrarne v Trbovljah. Do sklepanja te pogodbe je prišlo vsled tega, ker velenjska elektrarna nima dovolj rezerve, a na predvideno in ne še zasigurano povečanje slednje, pa vodstvo KDE ne more čakati. Posledice navedene pogodbe bodo brezdvomno ogrožale sedanji obstoj in nadaljni razvoj velenjske elektrarne in vsled tega tudi velenjskega rudnika.

Znano je visoki naslovi oblasti, da preživlja velenjski rudar ter z njim prebivalstvo iz celega sodnega okraja Šoštanj, kjer stanuje ljudstvo, ki je tudi odvisno od delavčevega zasluga predvsem obrtniki, ker traja neredno obratovanje in še to skraćeno na eno tretjino skozi 14 let, težke čase v gospodarskem in socialnem oziru. Temu težkemu položaju se je sicer v zadnjem času deloma odpomoglo z večjim obratovanjem velenjske centrale ter s tem vsaj malo ublažilo težko stanje delavstva in ostalega prebivalstva.

Z ozirom na pospešeno razširjenost elektrifikacijskega načrta, ki ga KDE izvaja v zadnjem času je radi tega začelo primanjkovati toka v njenih elektrarnah, kot tudi velenjski. Bil je že predvideno, da se isto temeljito poveča in tako zagotovi zadostna množina toka KDE, za nadaljno elektrifikacijo dežele. Nenadoma pa so nastale pri tem neke ovire in s tem tudi zastoj v razširjanju elektrarne. Vsled tega je prišlo do sklenitve pogodbe med TPD in KDE radi oddaje toka. Vse nade rudarja na izboljšanje bednega položaja v katerem se nahajajo že dolgo vrsto let, so zopet odvzete. Velenjski premog, ki se vsled svoje slabe kvalitete le težko razpečava na trgu, se isti prav dobro uporablja za proizvajanje električnega toka ter vsled vedno večje proizvodnje in oddaje toka, narašča s tem delo na premogu. Dvigajo se s tem delovni dnevi in slednjič tudi stalež delavstva, kar s tem tudi ostalemu prebivalstvu donaja večje denarne vire in hkrati pomaga dvigati blagostanje cele Šaleške doline, ki je tako zelo navezana na tukajšnji rudnik. Slednji bi se s pred-

DROBNE DOMAČE

Konj je brnil v Praprotnem pri Hrastniku 42 letnega Cirila Rotarja v glavo. Zaradi silnega udara je posestniku počila lobanja in je dobil hud pretres možganov. V bolnišnici mu niso mogli pomagati in je tako po hudem trpljenju izdihnil.

S peto je prišel med tračnice delavec Polka Valentin doma iz Hrušice pri Jesenicah. Strojvodja prihajajočega vlaka, je hotel že vstavi vlak, da prepreči nesrečo, vendar je bilo že prepozno. Kolo lokomotive je šlo čez levo nogo nesrečnega v bok in tako je bil ponesrečenec v nekaj minutah mrtev. Po dejanskem stanju sodeč ni katastrofa ponesrečenca krivda nikogar.

Obesnega so našli pod Rožnikom na Večni poti policijskega agenta v p. F. K. Zapustil je pismo v katerem pravi, naj mu žena oprsti to dejanje, ker ne more več prenašati neozdravljive bolezni.

Glasiło Bunjevcev odločno zavrača dr. Pernerja, ki je znan kot najožji sodelavec dr. Mačka, da je pesem Srem, Banat in Bačka, spremenil v Srem, Banat i Bačka, mi smo vsi za Mačka, kar pa je čisto neresnično. Never odločno povdarja, da niso za Mačka, pač pa za kraljevino Jugoslavijo in za kralja Petra II.

Za poplavljenca ljutomerskega, soboškega in lendavskega okraja je podelila banovina kot prvo pomoč 100.000 Din in 30 nakaznic za brezplačen prevoz ljudske hrane in krme.

Ponesrečil se je v premogovniku Zabukovca pri Celju 29 letni rudar Stanko Pristošek iz Megojnic pri Grižah. Jamski voziček ga je hudo poškodoval na glavi; ponesrečenega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Industrijskih podjetij imamo v Sloveniji 626. Po strokah so naslednja: kmetijska 126, lesna 141, rudarska in kovinarska 52, kemična 45, usnjarska 19, tekstilna 104, papirna 16, električna in elektrotehnična 43, gradbena 47, in 33 raznih.

Železniška nesreča se je te dni dogodila na progi Mislinje — Slovenjgradec. Pretrgal se je tovorni vlak. Odrgnani vagoni, ki so bili naloženi z lesom, so drveli proti Slovenjgradu, kjer so pred postajo iztirili in se razbili. K sreči ni bilo človeških žrtev.

Pobegnili sta dva kaznjenca mariborske kaznilnice, ki sta bila zaposlena pri zidarskih delih. Prvi je pobegnil v ponedeljek, v torek pa je njegovemu zgledu sledil še Franc Črepinko iz Zg. Polskave. Oba sta bila obsojena zaradi številnih vlovov.

40.000 din je ukradel 25-letni brezposelni trgovski pomočnik Franc Marin v Novi vasi pri Mariboru svojemu stricu, upokojenemu železničarju Francu Kocbeku, da se je poročil. Napravil je imenito svatbo, se vozil z avtomobilom in kupoval pohištvo, da mu je ostalo samo še 800 din, vse drugo je zapravil. Ko je Kocbek odkril tatvino, je nečaka ovdil orožnikom, ki so ga aretirali. Mlada ženica je bila vsa objokana, ko so ji moža odpeljali, ker je videla, da je poročila sleparja in tatu.

videnim razširjenjem elektrarne že precej dvignil in to ravno radi večje uporabe premoga, ter bi bilo zagotovljeno obratovanje na dveh tretjinah, dočim se sedaj še kljub praznovanju in skrajno reduciranemu številu delavstva, obratuje samo na eni tretjini.

Kot je iz prednavedenega razvidno, je problem povečanja velenjske elektrarne življenjskega pomena za sodni okraj Šoštanj ter je vsled tega nujno potrebno, da se z vsemi močmi zavzamete na merodajnih mestih za takojšnjo razširjenje velenjske elektrarne in dogovor z vodstvom KDE, ki bi omogočalo obstanek in nadaljnji razvoj velenjskega rudnika.

Za razširjenje že obstoječega in za napravo novega omrežja velenjske elektrarne, zlasti za dovede v posamezne okoliše čigar stroški so največkrat edina ovira in pomislek reflektantov, naj se po možnosti izposluje podpora eventualno iz dohodkov trošarin plačanih po odjemalcih električnega toka.

Ponovno prosi podpisana ZZD v imenu organiziranega delavstva v Velenju, da vzamete to naše spomenico v pretres ter storite tozadevne korake glede razširjenja elektrarne ter čim večji odjem toka po KDE, da se tako zagotovi razvoj rudnika in s tem reči beda delavstva, katera še osobito grozi hujša s sklenjeno pogodbo med KDE in TPD.

Podr. Zveze združenih delavcev Velenje

Novak Ivan Vekoslav Zajc
t. č. tajnik. t. č. predsednik.

Lampe Martin Miklavžina Jernej
predsednik občine predsednik občine
Velenje. Škale pri Velenju.
pečat. pečat.

Ljubljana

Tobačni delavci. V naslednjem Vam podamo glavne točke iz osnutka pravilnika za tobačno delavstvo.

Člen 1.

Stalno delo se deli v 3 kategorije in to:

I. kat. a: Pisarniško osebje in nadgledniki.

b: Kvalificirani delavci, komandir straže odnosno požarne čete, dojlilje in bolničarke.

II. kat.: Vodje cigaretnih strojev, strojev za pakov. cigaret in ostalih strojev za predelavo in pakovanje tobačnih izdelkov, pri harmanih, rezači in rztresači tobaka, parilci in pražiči, mlinar burmuta, brusarji, rezači kartona na stroju z električnim pogonom, pakovalci in zabižjači zabojev, delavci pri cirkulariki, vagačice in prevzemalke pri cigarah, vizitatorke, čuvaji motorjev, nekval. kurjači in čistilci kotlov, glavni vratar, glavna kuharica, čuvaji, sluge, telefonist, vrtnar, delavke, katere pripravljajo omote za cigare in one katere sortirajo tobak za boljše vrste špeciialitet.

III. kat. Vse ostalo delavstvo.

Člen 7.

Plača delavstva se deli na dnevno, porodični dodatek in delovni dodatek:

Člen 8.

Stalno delavstvo prejema plačo po naslednji tablici.

Plača znaša v kat.	I			II	III
	a	b			
Do navršeneh 5 let	49	47	36	33	
« 10 let	54	52	41	35	
« 15 let	60	58	45	37	
« 20 let	65	63	49	39	
« 25 let	66	64	51	41	
« 30 let	67	65	52	42	
« 35 let	68	66	53	43	

Člen 10.

Porodični dodatek znaša 3 Din dnevno, in to samo za 3 člane do 14 leta, ako se pa otrok šola z dobrim uspehom, se pa dobi dodatek za istega tudi preko 14 let. Ta dodatek se dobi samo za zakonske in pozakonjene otroke. Tega dodatka pa ne dobe: ako sta mož in žena v tovarni, ali pa ako je eden od teh v tovarni drugi v penziji. Ta dodatek se dobi takoj, ko se rodi otrok, ako se zato predlože potrebne listine. Ta dodatek dobe samo moški. Ženske pa, ako jim je mož umrl, ali pa da je nesposoben za delo, in ako je ločena, ter ne sprejme od moža nikake podpore, kar pa mora dokazati z uradnimi listinami.

Člen 12.

Stalno delavstvo se deli v sedmičarje in dnevničarje. Prvi imajo plačane tudi praznike, ako so bili dan prej ali kasneje na delu, drugi pa samo tiste dni ko delajo. Dnevničar postane sedmičar v I. kat. po 3 letih, v II. kat. po petih letih, a v III. kat. po 10 letih stalne službe ako je bil v teh letih ocenjen vsaj z dobro.

Člen 24.

Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga odobri minister financ.

Kakor se sedaj vidi iz tega osnutka, bo dobilo delavstvo boljše plače, kar je že tudi skrajni čas. Da pa je prišlo delavstvo do tega, je pa zaslug samo organiziranega delavstva. Glavno zaslug pa imata za vse to naša g. ministra dr. Koršec in dr. Krek, ki sta se z vsem svojim uplivom zavzela zato, da se naš bedni položaj zboljša. Zato jima bo pa tudi delavstvo vedno hvaležno. Neorganizirano delavstvo, pa pozivamo, naj ne stoji več ob strani, in naj stopi tudi ono v naše vrste, saj sedaj vidi, da je le v naši organizaciji moč. Vsi v organizacijo. Bog živi!

Zapisana pravica

Prekočasno delo nočnega čuvaja.

L. Fr. je bil zaposlen kot nočni čuvaj od 6 ure zvečer do 6 ure zjutraj. V tem času je v svrhu kontrole moral do 13 krat naviti nočno uro, poleg tega pa še kidati gnoj izpred hleva in kuriti v sušilnici ter je za to delo prejel po 100 din tedenske mezde. Vprašate če je upravičen zahtevati nagrado za nadurno delo?

Podjetje v katerem je bil L. Fr. zaposlen kakor izhaja iz vaših navedb, spada očitno pod zak. o zaščiti delavcev in velja pač za pomožno osebje takih podjetij 8 urni delavnik. Vendar pa so od take zaščite glede 8 urnega delavnika izvzeti oni uslužbenci, ki so se že v naprej pogodili katero delo bodo izvrševali, v katerem času in za kako ceno. To velja zlasti za pisarniške slugo, tovarniške vrtarje, nočne čuvaje in slično. Glede takih uslužbencev se je namreč že ob sklepanju službene pogodbe imelo v vidu, da bodo morali opravljati dotično delo za katere-

ga so bili najeti in v pogodjenem času ter za dogovorjeno plačo. Tako se je tudi v predmetnem primeru L. F. kot nočni čuvaj v najprej zavezal, da bo v nočnem času navil 13 krat uro, odn. odkidal gnoj izpred hleva. Zato zanj ne morejo po našem mnenju veljati določbe glede nadurnega dela. Upravičen pa je zahtevati posebno nagrado, če je opravil v tem nočnem času še kakšno delo, glede katerega ni bilo ob sklepanju službene pogodbe nič govorenega. Tako n. pr. če je bil nameščen le kot nočni čuvaj, pa se mu je pozneje še določilo, da mora kidati gnoj — ozir. če je moral poleg tega še paziti na krave pri teletih. Za tako izven pogodbeno delo pa sme zaračunati primerno plačo, razen, če se ni tej zahtevi odpovedal, ali če zahteva še ni zastarana. Če pa je bil zaposlen tudi v sušilnici in moral tamkaj kuriti — pa mu gredo nadure od tega dela, če je bil s tem delom zaposlen preko 8 ur.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

V nedeljo je obiskal Ljubljanski velesej gospod ministrski predsednik dr. Stojadinovič v spremstvu g. ministrov dr. Spaha in Stoševića ter g. bana Dravske banovine dr. Natlačena. Ogledal si je predvsem razstavo »Cesta«, razstavo »Francoska knjiga«, tekstilno in strojno industrijo. O prireditvi se je gospod ministrski predsednik zelo zadovoljivo izrazil ter iskreno zaželel velesejmu popoln uspeh. Gospod notranji minister dr. Anton Korošec je k prireditvi brzojavno čestital in izrazil svoje najboljše želje. Obisk veleseja je zelo močan in tudi v trgovskem oziru izgleda, da bodo razstavljalci zadovoljni. Iz zamejstva prihajajo Italijani, Nemci in Bolgari, tudi Francozovi je bilo nekaj. Ti hočejo predvsem dobiti pregledno sliko o jugoslovanskem gospodarstvu, ki jo letošnji ljubljanski velesej tudi res podaja. Seveda sklepajo tudi kupčije v predmetih, ki jih naša država izvažajo. Domači kupci so prišli iz vseh predelov države, pričakujejo jih pa še več, ko se bo v soboto pričel III. jugoslov. trgovski kongres v Ljubljani na katerem se je javilo okrog 6000 trgovcev.

Častno predsedstvo mladinskega tabora.

Pri častnem predsedstvu mednarodnega mladinskega tabora, ki ga prireja od 26. do 29. junija Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani, so sprejeli mesta naslednji člani kralj. vlade: predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinovič, notranji minister dr. Korošec, prometni minister dr. Spaho, minister vojske in mornarice armadni general Marič, minister za telesno vzgojo naroda dr. Miletič in minister dr. Krek, namestnik predsednika češkoslovaške republike dr. Šramek in predsedniki švicarske, belgijske, francoske, poljske katoliške tvelovadne zveze.

Trgovinski sporazum.

Med Nemčijo in našo državo je bil te dni sklenjen trgovinski sporazum. Nemčija je dovolila Jugoslaviji med drugim tudi večji kontingent za uvoz vina. Od tega kontingenta odpade 50.000 hektolitrov na štajerska vina, ki jih bo Slovenija dobavila Nemčiji. Tekom meseca junija bo imela naša država še trgovinska pogajanja s Švico in Poljsko.

Omenjeni kontingent vina za Nemčijo bo Slovenija vsekakor zmogla, ker škoda, ki jo je napravil spomladanski mraz v vinogradih ni tako huda kakor so mislili na prvi pogled. Po vesteh, ki sedaj prihajajo, so delno trpeli od slane vinogradi v nižinah, največ pa oni na visokih legah, ki so odprte proti severu. V najbolj prizadetih krajih znaša škoda do ene petine pričakovanega pridelka. V vinogradih, ki niso izpostavljeni severnim vetrovom, škode sploh ni in se zato lahko pričakuje ugodno leto.

Produkcija premoga.

Iz poslovnega poročila Trboveljske premogokopne družbe za leto 1937 posnemamo, da se je lani povečala produkcija premoga od 977.000 ton v letu 1936, na 1.165.000 ton, torej za 188.000 ton ali za 19%. Zvišale so se tudi dobave državnim železnicam in rečni plovbi kakor tudi industriji, tako da so bile zaloge ob koncu leta skoraj popolnoma izčrpane. Produkcija pa še ne dosega stanja pred krizo; slovenski premogovniki dosegajo komaj 60% najvišje produkcije iz leta 1929. Pač pa je narasla produkcija cementa v primeri s prejšnjim letom za 15% in produkcija apna celo za 43%. Čisti dobiček družbe je lani narasel in je izkazan v višini 20 milijonov dinarjev.

BELEŽKE

VSE JI PRAV PRIDE

Zadnja številka »Delavske pravice« prinaša dolg članek o kardinalu Verdieru, s čemer hoče vzbuditi vtis, da je popularni pariški nadškof njen človek in da je delovanje krščanskih socialistov v JSZ popolnoma v skladu s tem, kar dela Verdier v Parizu.

»Delavska pravica« bi želela, da ji ljudje to verjamejo. Za človeka pa, ki mu je znano udejstvovanje 72 letnega cerkvenega kneza in ki pozna vsebino njegovih izjav v celoti, je omenjeni članek zelo prozoren. Predvsem moramo pribiti, da se »Delavska pravica« vežba v eklektizmu (izbiranje), ki je slaba navada vseh socialistov, v prvi vrsti seveda marksističnih. Ti jo po stari navadi v teoriji odklanjajo, zato pa v praksi molče uporabljajo. Če pobere iz nekega govora posamezne besede, citate ali stavke in vse to v drugem vrstnem redu sestavimo dobimo takšen smisel, kakršnega želimo. Vendar opažamo, da si naši krščanski socialisti še niso pridobili ono spretnost, ki je last njihovih tovarišev onkraj rdečega plota. Radi tega se pa tudi bije »Delavska pravica« sama po zobeh.

V debelem tisku navaja izjavo kardinala, katero si je menda izposodila iz »Slovenca«: »Ne smemo ljudi odbiti. V Franciji smo s tem komunistom odbili ostrino. Videli so naše nazore o socialnem življenju, videli naša socialna dela in so se začeli spraševati, zakaj naj še bodo komunisti.«

Tudi mi ljudi ne odbijamo, temveč gremo med slovenske delavce, jih organiziramo in vodimo v boj za stanovske pravice delavstva; s tem odbijamo komunistom ostrino in naši delavci se bodo vedno bolj začeli spraševati, zakaj naj sledijo marksistom, ko vidijo naša socialna dela. Vendar ni vseeno, če gremo med delavce in se med njimi socialno udejstvujemo kakor kardinal Verdier, ali če gremo med delavce in se pustimo vpreči v voz njihovih rdečih voditeljev bodisi hote ali nehote kakor JSZ. Kardinal Verdier je uspel radi tega, ker je pariškim delavcem postavil cilj: »Bog, kruh in lepota.« Vendar ni skušal delavce pridobiti s kakšnimi levičarsko zvenečim imenom brez vsebine in logike.

Milo izraženo je pa smešno ljubimkanije z ljudsko fronto, ki jo skuša JSZ spraviti na površje, da bi bilo potem potrebno marksizmu odbiti ostrino. To se pravi zažigati dom radi tega, da se dobi priliko pokazati svoje gasilске sposobnosti. Toda »Delavska pravica« ne gre v glavo, da taki gasilci ne žanjejo priznanja.

Zabukovca — Griže

V nedeljo dne 19. t. m. se bo vršil četrti skupni sestanek ZZZ ob 8, kot običajno v Društveni sobi g. Rojnika v Grižah.

1. sprejem novih članov,
 2. poročilo tov. predsednika o osebnem razgovoru z g. ministrom v Trbovljah.
 3. Glede sprejema delavcev v službo pri rudniku v Zabukovci.
 4. Raznosterosti.
- Vljudno vabimo vse člane in somišljenike, ker je le skupno delo najbolj uspešno. Vsak naš član lahko doprinese svoje želje v tej naši pošteni organizaciji, ker mora imeti vsak naš član enakovredne pravice in besedo.

Le korajžno na delo, za naše pravice in boljšo bodočnost. Proč z bojznijo in strahom pred marksističnim kričanjem, ker bomo pri oblasti poskrbeli, da zagotovi mir in red na sestanku.

Torej vsi na veselo svidenje 19. t. m. ob 8 na skupnem sestanku ZZZ v Grižah.

Sestanki in zborovanja ZZZ

V NEDELJO, DNE 12. JUNIJA
SLOV. KONJICE: članski sestanek v Društvenem domu.

V SREDO, DNE 15. JUNIJA
CELJE: članski sestanek ob 18 v Domu v Samostanski ulici.

V NEDELJO, DNE 19. JUNIJA:
GRIŽE: članski sestanek ob 8 pri g. Rojniku.

GROBLJE: Članski sestanek za našo in jarko podružnico.

PO SVETU

Na Dunaju in Berlinu so aretirali 2339 oseb zaradi kršitve deviznih določil; pravijo, da je med njimi mnogo Židov.

V Mehiki so korakali katoliki v sprevedu skozi mesto Villajaroni in zahtevali od vlade, naj zopet odpre cerkve. Vojska in policija sta napadli spreved. Štirje katoliki so bili ubiti, eden pa težko ranjen.

Pariški nadškof kardinal Verdier je odšel po končnih slavnostih iz Budimpešte v Prago, kjer je bil svečano sprejet. Ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo. Kardinal je stanoval v Hradčanih kot gost predsednika republike dr. Beneša. Obiskal je tudi katedralo in spomenik češkoslovaškega neznanega junaka in povsod opravil molitve. Vrnil se je čez Nemčijo v Pariz s pariškim brzovlakom.

Angleška vlada hoče pomiriti Evropo na ta način, da italijanska vlada posreduje pri vladi generala Franca, francoska pa pri vladi v Barceloni, da bi se zaključila državljanska vojna, ki je v dveh letih zahtevala 1.200.000 smrtnih žrtev.

Na kitajskem bojišču so Kitajci obkolili celo japonsko divizijo, ki so se rešili le, ker so Japonci začeli uporabljati strupene pline. Nad mestom Hankov se je razvnela huda letalska bitka. Kitajci trdijo, da so sestrelili 15 japonskih letal, sami pa izgubili le dve, tem nasprotno pravijo Japonci, da so oni sestrelili 20 kitajskih letal, a sami da niso imeli izgub.

Operacija na očesu je uspela na 11 letnem dečku, ki je bil slep od svojega šestega leta dalje. Operacijo je opravil prof. Stock v Trubinger. Vzel je iz očesa nekega bivšega bojevnik, kateremu so izrezali oko zaradi v svetovni vojni dobljene rane, nekatere dele mrežnice in jih nadomestil na dečkovih očeh. Deček je nato spregledal in je bil 14 dni po operaciji popolnoma zdrav.

Trst je po novi pogodbi med Nemčijo in Italijo baje precej prizadet. Avstrija je namreč imela v Trstu pravico do prostu luke. Italija pa sedaj ni privolila, da bi iste pravice uživala tudi Nemčija.

Japonska je dobila novo vlado. Prejšnji zunanji minister se je moral umakniti na pritisk armade, ki je hotela z ozirom na možnost oboroženega spopada s sovjetsko Rusijo dobiti popolnoma v svoje roke enotno vodstvo državne usode ter možnost, da bo nadzorovala dve tretjini kitajskega ozemlja. Novi zunanji minister hoče okrepiti protikomunistični trikot Rim — Berlin — Tokio, skleniti z Anglijo sporazum in olajšati obstoječo napetost med Japonsko in sovjetsko Rusijo.

Egiptovski parlament je proti temu, da bi imeli židje v Palestini svojo državno samoupravo, ker bi se v nji svobodno širil boljševozem in ogrožal sosedne dežele.

300 vojnih letal kupuje Anglija v Ameriki obenem spopolnjuje tudi svojo morskorojno brodovje z izredno velikimi oklopnimi križarkami.

DEKLETA — 24. JULIJ JE NAŠ PRAZNIK

Misljijo, da nas je tako malo deklet, ki hočemo krščansko živeti. A naš veliki tabor na Brezjah bo pokazal, da smo tu in da nas ni malo. Pridite vse, ki hočete manifestirati za Kristusov nauk 24. julija na I. tabor slov. kat. deklet na Brezjah.

Novo mesto

V nedeljo 5. 6. 38. smo se zbrali stavbinci v Rokodelskem domu. Govoril nam je zastopnik centrale ZZZ in nam orisal program ZZZ. Mi smo bili naravnost presenečeni, ko nam je zastopnik centrale obrazložil kako se strokovne organizacije med seboj razlikujejo. Povdarjal je, da tista ptica, ki se svojega perja sramuje, ni vredna, da ga nosi. To pa je zavzelo skozi ušesa posebno tistim par, ki jih je zmotil pred tednom neki g. Tratar iz Ljubljane, kateri pa dolgo ni niti omenil kakega duha je on in kake organizacijske barve.

Mi smo prišli v nedeljo do prepričanja, da nam more zboljšati naše naravnost obupno stanje le naša krščanska delavska strokovna organizacija ZZZ, zato pa smo se tudi vsi v njo organizirali.

Mirna peč

Na binškošni ponedeljek smo se zbrali zopet v Prosvetnem domu, kjer smo imeli priliko slišati marsikako podučljivo besedo od zastopnika centrale tov. Luzarja. Do danes smo imeli med seboj še par neorganiziranih, danes pa so tudi ti prišli do prepričanja in priznali, da je res kar je poudarjal delegat centrale, da je neorganiziran delavec sam svoj nasprotnik. Pripomniti moramo še, da skuša podjetje našo organizacijo prepričati, ampak to mu ne bo uspelo, pa čeprav postanejo vsi žrtve organizacije. Od te ne bomo nikoli odstopili. Njegovo strašilo nam daje le pogum in nas k organizaciji le še bolj priklepa, saj vemo, da brez nje ni rešitve. Drugič kaj več. — Bog živi!

Prijatelj ali več, da je le z rednim plačevanjem naročnine mogoče obdržati »Slovenskega delavca. Odloči se in plačaj tako malenkostno naročnino 2 oziroma 3 din mesečno, da bo mogel Tvoj delavski časopis vršiti nemoteno svoje poslanstvo. Kdor je prejel brošuro »Bodi luč«, pa jo ne namerava vzeti naj jo vrne, da bomo mogli z njo razveseliti druge.